

Lausunto tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 luvun väliaikaisesta muuttamisesta VN 12442/2021

Suomen Varustamot ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua hallituksen esityksestä tartuntatautilain ja rikoslain 44 luvun väliaikaisesta muuttamisesta. Lausunnonantaja joutuu toteamaan, että esityksessä esitetyt pykälät ja perustelut eivät miltään osin mahdollista matkailun avaamista ja yhteiskunnan palautumista vaan esityksessä käytännössä yritetään esittää perustelut sille, että matkailua ei vielääkään avattaisi. Esitys ja sen perustelut eivät vakuuta.

Lausunnonantaja katsoo, että:

- Suomen on huomioitava rokotekattavuuden kansallinen ja globaali vaikutus pandemiaan ja siten Suomen on luovuttava kaikista suhteettomista maahantulon rajoituksista.
- Suomen on tunnustettava vapaan liikkumisen perusoikeus ja vältettävä kaikkia suhteettomia perusoikeuksien rajoituksia.
- Suomen on noudatettava EU komission linjauksia ja avattava rajat ja matkustaminen samassa tahdissa muun Euroopan kanssa.
- Suomen on otettava digitaalinen covid-todistus käyttöön mahdollisimman nopeasti.
- Suomen on yksinkertaistettava maahantulon järjestelyitä ja luovuttava maahantulon jälkeen vaadittavasta 2. testistä.
- Suomen on päivitettävä exit-strategia.

Suhteellisuus ja välttämättömyys

Matkailun avaamisen estäminen ja liikenteenharjoittajien liiketoiminnan estäminen eivät enää tässä vaiheessa pandemiaa ole suhteellisuusperiaatteen mukaisia tai välttämättömiä toimia. Esitys ei noudata hallituksen omaa hybridistrategiaa, joka perustuu rajoituksiin, joilla suojellaan riskiryhmät ja varmistetaan terveydenhuollon kantokyky. Esityksessä ei huomioida sitä, että riskiryhmät ovat saaneet THL:n arvioin mukaan täyden rokotussarjan jo kesäkuun lopussa ja muu rokotettava väestö on saanut ensimmäisen rokotusannoksen heinäkuun loppuun mennessä. Esityksessä ei myöskään huomioida muiden maiden rokotustahdin vaikutusta pandemiaan. Lausunnonantaja katsoo, että esitys ei ole perusoikeuksien mukainen eikä siinä esitetyt toimet ole oikeasuhtaisia ja välttämättömiä.

EU:n yhteinen linja

Esitys ei noudata EU:n yhteistä linjaa eikä EU komission suosituksia. EU linjausten, kuten liikennevalo-mallin tai muun vastaavan yhteisen mallin noudattamisen, on oltava lähtökohtana Suomessakin. Lausunnonantaja katsoo, että mikäli Suomi päättää olla noudattamatta EU:n linjauksia, tulee tämä päätös perustella erityisen huolellisesti. Nyt

annetussa hallituksen esityksessä ei ole esitetty perusteluja sille, miksi Suomi ei EU-linjauksia noudata. Lausunnonantaja katsoo, että Suomen on noudatettava EU:n suosituksia ja Suomen pitää erityisesti välttää sitä, että matkustaminen Suomeen on hankalampaa kuin matkustaminen muihin Euroopan maihin. Lausunnonantaja katsoo, että Suomen on 15.6.2021 jälkeen luovuttava sisärajatarkastuksista, kuten EU komissiokin on vaatinut. Ulkorajaliikenteessä EU neuvosto katsoo, että ilmaantuvuusluvun ollessa alle 75/100 000, on matkustaminen sallittava. Lausunnonantaja katsoo, että matkustaminen Schengen-alueen sisällä ei voi perustua tiukempiin rajoituksiin kuin mitä EU neuvosto on linjannut ulkorajaliikenteeseen.

Lausunnonantaja katsoo, että maahantulon rajoittaminen maahantulon syyn perusteella ei ole EU:n vapaan liikkuvuuden periaatteiden mukaisesti mahdollista enää siinä vaiheessa, kun tautitilanne on sellainen, että se ei enää aiheuta merkittävää riskiä maan kansalaisten turvallisuudelle.

Esitetyt maahantulomenettelyt

Lausunnonantaja katsoo, että esityksessä ehdotetut maahantulonedellytykset ovat liian monitahoiset ja sekavat.

Lausunnonantaja on jo kuukausien ajan vapaaehtoisesti vaatinut ennakkotestiä kaikilta Suomeen tulevilta matkustajilta. Lausunnonantaja katsoo, että ennakkotestin tulee jatkossakin olla riittävä maahantulotodistus.

Lausunnonantaja katsoo, että niin kutsutun 2. testin vaatiminen ei ole perusteltua, kun rokotuskattavuus Suomessa ja lähialueilla on korkea. 2. testin vaatiminen rasittaa terveyshuoltojärjestelmää ja vaikeuttaa matkustamista Suomeen. Mikäli 2. testiin olisi mentävä rangaistuksen uhalla, tulisi viranomaisten myös järjestää testimahdollisuuksia kattavasti koko maahan kaikkina viikonpäivinä.

EU digitaalinen covid-todistus ollaan ottamassa käyttöön kesän aikana. Covid-todistuksen on tarkoitus selkeyttää matkustamista EU:n sisällä. Nyt esitetty 2. testi ei noudata tätä tarkoitusta.

Lausunnonantaja katsoo, että etenkin kategorinen 2. testin edellyttäminen kaikista maista, myös matalan ilmaantuvuuden maista, ei ole perusteltua.

Lausunnonantaja katsoo, että kaikkien covid19-testien on oltava ilmaisia tai edes kohtuuhintaisia kansalaisille. Pikatestikapasiteetin lisääminen rajoilla olisi tehokkain tapa varmistaa terveysturvallinen maahan saapuminen.

Lausunnonantaja pitää hyvänä, että omaehtoisesta karanteenista ei yritetäkään säätää lailla. Lausunnonantaja kuitenkin kummeksuu sitä, että lain perusteluissa viitataan vahvasti omaehtoisen karanteenin rooliin Suomen strategiassa. Huomioiden perusteluiden useat viittaukset omaehtoiseen karanteeniin ja huomioiden THL:n ja aluehallintovirastojen vahva rooli, on lopputuloksena tilanne, jossa lainsäädännön rinnalla on merkittävästi muita viranomaisten ohjeita ja suosituksia. Tällaisen monitasoisen järjestelmän tietoinen rakentaminen ei noudata periaatetta, jonka mukaan perusoikeusrajoituksista on säädettävä lailla.

Matkakohteen riskiarvio

Esityksen suurimpia ongelmia on se, että esityksessä ei tehdä mitään riskiarviointia matkakohteen, matkan keston ja matkan tyypin osalta. Esitys on jokseenkin kategorisesti matkustamisen kieltävä esitys. Esityksestä ei edes selviä millä edellytyksillä matkailu voitaisiin vaihteittain avata ennen, kun pandemia on kokonaan selätetty.

Lausunnonantaja katsoo, että esitystä on muokattava siten, että esityksessä huomioidaan matkakohteiden riskiarviot. Esitys ei nykymuodossaan ole suhteellisuusperiaatteen eikä välttämättömyysperiaatteen mukainen.

Esityksessä on nyt esitetty, että Suomeen saapuva henkilö, jolla ei ole ennakotestiä, menee maahantulotestiin heti rajanylityspaikalla ja mikäli rajanylityspaikalla ei ole järjestetty testiä, on testiin mentävä 24 tunnin kuluessa. Perusteluissa ei ole esitetty mitään tieteellistä perustelua sille, miksi tällainen 24 tunnin oleskelu testittävällä olisi sallittua, mutta oletamme, että 24 tunnin aikaraja perustuu asiantuntijoiden tekemään riskiarvioon. Lausunnonantaja katsoo, että mikäli Suomeen saa tulla tietyiltä rajoilta ilman testiä 24 tunniksi on myös sallittava se, että suomalainen, joka on ulkomailla 24 tuntia ei joudu minkään testivaatimusten kohteeksi millään rajanylityspaikalla. Lisäksi lausunnonantaja katsoo, että on epätasa-arvoista, että joltain rajanylityspaikalta pääsee maahan ilman testiä ja toiselta rajanylityspaikalta ei.

Terveydenhuollon kantokyky

Terveydenhuollon kantokyky on varmistettu, kun riskiryhmät ovat saaneet koko rokotussarjan muutaman viikon kuluttua. Lausunnonantaja katsoo, että terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseen liittyvien perusoikeusrajoitusten pitää perustua normaalista poikkeavaan sairastuvuuteen ja pitkiin tehohoitojaksoihin, jotka uhkaavan terveydenhuollon kantokykä.

Perusteluissa viitataan muuntovirusiin ja niiden tuomaan uhkaan. Viime päivinä saatu tutkimusnäyttö osoittaa, että esimerkiksi Intian muuntovirusta vastaan saadaan rokotteilla hyvä suoja.

Ikäraja

Esityksen perusteluissa ikään liittyvät perustelut on kirjoitettu epäselvästi.

Syntymävuosi 2008 on nyt otettu lähtökohdaksi eli tämä tarkoittaa henkilöitä, jotka tänä vuonna täyttävät 13 vuotta. Lausunnonantaja kummastelee tätä ikärajaa koska rokotuksia ei olla ainakaan tässä vaiheessa kohdistamassa 16 vuotta nuorempiin henkilöihin. Esitetty ikäraja tekisi perheiden matkustamisesta erittäin hankalaa ja kallista koska tällä uudella ikärajalla luodaan sellainen ikäryhmä, joka ei saa rokotuksia ja jolta kuitenkin vaaditaan rajanylityksen yhteydessä ennakotestitulokset tai rajalla otettava 1. testi ja lisäksi näiltä henkilöiltä vaaditaan 72-120 h kuluttua maahantulosta otettava 2. testi. Lausunnonantaja ehdottaa, että ikärajaa koskevaa ehdotusta tarkennetaan siten, että testivaatimukset eivät koske 16-vuotiaita ja sitä nuorempia henkilöitä. Tämä ikäraja olisi looginen, huomioiden rokotuksen saajien ikärajat.

Kuljetus- ja logistiikkahenkilöstä

Kuljetus- ja logistiikkahenkilöstö on esityksen 16 c §:ssä esitetyllä tavalla vapautettu ennakkotestituloksen esittämisestä ja 1. testistä, mutta mikäli henkilö on Suomessa yli 120 tuntia, olisi hänen 72-120 h sisällä maahantulosta rangaistuksen uhalla mentävä testiin ja suosituksen mukaisesti henkilön olisi odotettava testitulosta omaehtoisessa karanteenissa. Lausunnonantaja vastustaa ehdotettua ja toteaa, että ehdotus on EU vihreät kaistat linjauksen vastainen ja lisäksi ehdotus johtaisi kuljetus- ja logistiikkahenkilöiden osalta täysin epäinhimilliseen tilanteeseen. Kuljetus- ja logistiikkahenkilöstön on työnsä vuoksi pakko matkustaa ulkomaille säännöllisesti, he eivät voi olla menemättä ulkomaille.

Esitystä on tarkennettava siten, että pykälässä 16 d säädetään, että myös kuljetus- ja logistiikkahenkilöstö on vapautettu 72-120 h kuluttua tehtävästä 2. testistä. Lausunnonantaja joutuu jälleen kummastelemaan esityksessä tehtyä rajausta, jolla diplomaatit on vapautettu 2. testistä. Mitään perustetta tälle esitykselle ja eri ammattiryhmien epätasa-arvoiselle kohtelulle ei myöskään ole esitetty.

Lopuksi

Lausunnonantaja haluaa muistuttaa kaikista niistä terveystoimista joihin suomalaiset matkustajavarustamot ovat viranomaisten pyynnöstä ja suosituksesta ryhtyneet. Varustamot ovat tehneet huomattavan määrän toimia, jotka ovat mahdollistaneet terveysturvallisen matkustamisen. Matkustajalaivoilla on kaikista matkustusrajoituksista huolimatta matkustanut pandemian aikana miljoonia matkustajia. Matkustajalaivoilta ei ole tullut yhtään tautiketjua. Lausunnonantaja katsoo, että matkailun rajoittamisen jatkaminen ei ole perusteltua.

Turussa 31.5.2021

Suomen Varustamot

Maija Mattila

OTM, työmarkkinalakimies

Maija Mattila

maija.mattila@shipowners.fi

0400-560 594